

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 21ης Οκτωβρίου 1992 *

Στην υπόθεση T-23/91,

Henri Maurissen, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενος από τον J. N. Louis, δικηγόρο Βρυξελλών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο τα γραφεία της fiduciaire Myson SARL, 1, rue Glesener,

προσφεύγων,

κατά

Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενου από τον Jean-Marie Sténier, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο τα γραφεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της οριστικής εκθέσεως βαθμολογίας του προσφεύγοντος για την περίοδο 1988-1989,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, A. Saggio και J. Biancarelli, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 16ης Σεπτεμβρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Περιστατικά και διαδικασία

- 1 Ο προσφεύγων, Maurissen, διορίστηκε μόνιμος υπάλληλος στο Ελεγκτικό Συνέδριο το 1983, στον βαθμό Β 3. Μετά τη μονιμοποίησή του τοποθετήθηκε στο τομέα « Βοήθεια στην ανάπτυξη », κατόπιν στον τομέα « Ευρωπαϊκό ταμείο αναπτύξεως » (στο εξής: ΕΤΑ) ως τις 4 Δεκεμβρίου 1989. Κατά την ημερομηνία αυτή τοποθετήθηκε απευθείας στον διευθυντή της ομάδας ΙΙΙ, S., ο οποίος ήταν ο ιεραρχικά ανώτερος του πρώην προϊσταμένου του τμήματός του στον τομέα ΕΤΑ, G. Μετά τη μετάθεση αυτού του διευθυντή στις 24 Ιανουαρίου 1991, ο αρχαιότερος της ελεγκτικής ομάδας ΙΙΙ ειδοποίησε τον Maurissen, με σημείωμα της 25ης Ιανουαρίου 1991, για τη μετάθεσή του, με άμεση ισχύ, στον τομέα « Δαπάνες λειτουργίας »· η θέση του διευθυντή της ομάδας ΙΙΙ παρέμεινε κενή ως τις 6 Ιουνίου 1991.
- 2 Ο προσφεύγων είναι από την περίοδο 1985-1986 μέλος της επιτροπής προσωπικού και της εκτελεστικής επιτροπής της Union syndicale-Luxembourg (συνδικαλιστικής ενώσεως του Λουξεμβούργου).
- 3 Η έκθεση βαθμολογίας του προσφεύγοντος για την περίοδο από 4 Ιανουαρίου 1988 ως 31 Δεκεμβρίου 1989 καταρτίστηκε στις 4 Φεβρουαρίου 1990 από τον βαθμολογητή του, G., μετά από γνώμη του S., ο οποίος και τη θεώρησε στις 9 Φεβρουαρίου 1990. Όπως όλοι οι μόνιμοι και μη μόνιμοι υπάλληλοι που είχαν βαθμολογηθεί από τον G., ο προσφεύγων έτυχε μιας εφάπαξ προνομιακής πριμοδοτήσεως πέντε μονάδων, στο πλαίσιο της εναρμονίσεως μεταξύ των διαφόρων βαθμολογητών. Έτσι πέτυχε συνολικά 42 μονάδες επί 70, σύμφωνα με την αριθμητική μεταγραφή των βαθμολογιών που περιείχε ο αναλυτικός πίνακας της εκθέσεως βαθμολογίας του.
- 4 Η βαθμολογία αυτή αντιπροσώπευε μείωση κατά 22 % σε σχέση με τη βαθμολογία του προσφεύγοντος για την περίοδο 1986-1987 και ήταν η πιο ισχνή από όλους τους υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την περίοδο αναφοράς 1988-1989. Η έκθεση βαθμολογίας περιείχε την εξής γενική κρίση:

« η απόδοση και τα αποτελέσματα του H. Maurissen δεν βρίσκονται στο ύψος των ικανοτήτων του. Ο H. Maurissen είναι τόσο φειδωλός στις προσπάθειές του ώστε απεχθάνεται να καταρτίσει φακέλους και να τους υποβάλει στον έλεγχο των ιεραρχικά προϊσταμένων του. Αρέσκειται στη νοοτροπία και συμπεριφορά του διακομένου, οι οποίες του παρέχουν τη δυνατότητα να αποφεύγει ένα μέρος των υπηρεσιακών του

ευθυνών. Αυτή η έντονη έλλειψη αισθήματος ευθύνης είχε ως συνέπεια κατά το 1989 να μη προσφέρει ο Η. Maurissen κανένα από αποτέλεσμα στον τομέα ΕΤΑ. Υπό την έννοια αυτή η πρόσφατη αλλαγή υπηρεσίας του θα πρέπει να αποτελέσει την ευκαιρία ριζικής μεταβολής της συμπεριφοράς του ».

- 5 Στις 15 Μαΐου 1990 ο προσφεύγων άσκησε διοικητική προσφυγή κατά της πιο πάνω εκθέσεως βαθμολογίας. Η επιτροπή ίσης εκπροσώπησης για τις εκθέσεις βαθμολογίας εξέδωσε τη γνωμοδότησή της στις 22 Ιουνίου 1990. Όσον αφορά το περιεχόμενο της εκθέσεως βαθμολογίας, η γνωμοδότηση αυτή έχει ως εξής:

1. Η επιτροπή προσπάθησε, εξετάζοντας χωριστά τον βαθμολογούμενο και τον βαθμολογητή και μελετώντας την προσφυγή και τα συνημμένα της, καθώς και έναν ογκώδη φάκελο που προσκόμισε ο βαθμολογητής, να σχηματίσει γνώμη επί του βασίμου των κρίσεων που περιλαμβάνονται στην έκθεση βαθμολογίας και επί της επιχειρηματολογίας της προσφυγής.

2. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του βαθμολογούμενου με τους οποίους κατηγορεί τον βαθμολογητή ότι αναμίχθηκε στις συνδικαλιστικές του δραστηριότητες ή σε εκείνες που συνδέονται με την εκπροσώπηση του προσωπικού και ότι επέδειξε πρόθεση “εκδικήσεως” έναντι αυτού, η επιτροπή, ενόψει του προσκομισθέντος φακέλου, δεν πείσθηκε για το βάσιμο αυτής της απόψεως.

3. Η επιτροπή διαπιστώνει ότι:

— οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ βαθμολογούμενου και βαθμολογητή δεν ήταν οι καλύτερες· και

— δεν διεξήχθη κανένας διάλογος μεταξύ των ενδιαφερομένων κατά την περίοδο που καλύπτει η παρούσα βαθμολογία.

Πάντως, η επιτροπή θεωρεί ότι τα στοιχεία αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν είναι ακριβή, δηλαδή οι εργασίες που πραγματοποίησε ο βαθμολογούμενος κατά την περίοδο αναφοράς και ότι τα στοιχεία αυτά αξιολογήθηκαν ορθώς από τον ίδιο τον βαθμολογητή.

4. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η επιτροπή κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να τροποποιήσει τους βαθμούς που έχουν αναγραφεί στον πίνακα της παραγράφου 10, ενόψει

ιδίως του γεγονότος ότι, σύμφωνα με τις δηλώσεις του βαθμολογητή, η εφάπαξ πριμοδότηση με πέντε βαθμούς που έγινε για τεχνικό συμψηφισμό σε όλους τους υπαλλήλους που βαθμολογήθηκαν στο τμήμα του περιλαμβάνεται στην τωρινή βαθμολογία του Maurissen.

5. Εντούτοις η επιτροπή θεωρεί ότι η βελτίωση των σχολίων που αναγράφηκαν ως αναλυτικές και γενικές κρίσεις θα μπορούσε να εναρμονίσει καλύτερα τις γραμματικές παρατηρήσεις και τον πίνακα των δοθέντων βαθμών. »
6. Η οριστική έκθεση βαθμολογίας του προσφεύγοντος καταρτίστηκε στις 27 Ιουλίου 1990 από τον δευτεροβάθμιο βαθμολογητή του, R. Επιβεβαίωσε όλες τις αναλυτικές κρίσεις που είχαν περιληφθεί στον πίνακα και τροποποίησε ορισμένα από τα προαιρετικά σχόλια που αναφέρονταν σ' αυτές τις κρίσεις. Εξάλλου, περιείχε την εξής γενική κρίση: « οι φάκελοι του Συνεδρίου αποδεικνύουν ότι η εργασία που πραγματοποιήθηκε στον τομέα του ο Maurissen για την περίοδο 1988-1989 δεν είναι επαρκούς ποιότητας ώστε να διατηρηθεί αναλλοίωτη η προηγούμενη έκθεση βαθμολογίας. Η πτώση αποδοτικότητας του Maurissen συνέπεσε με την έκδηλη επιθυμία του γι' αυτό που αποκαλεί "λύση" στις δυσκολίες την αιτία των οποίων απέδιδε στην τοποθέτηση ορισμένου προϊσταμένου τμήματος πάνω από αυτόν. Φαίνεται ότι του λείπει το αναγκαίο πνεύμα συνεργασίας για να μπορεί η ομάδα ελεγκτών του τομέα να λειτουργεί αποτελεσματικά. Εκδηλώνει μια προτίμηση στο να εκλαμβάνει ως κακές τις οδηγίες και τις συμβουλές του προϊσταμένου του τμήματός του ή ως κακό κάθε έλεγχο της εργασίας του από τους κύριους υπαλλήλους διοικήσεως. Αυτό βλάπτει την προσωπική συμβολή του στη λειτουργία του τομέα. »
7. Ο προσφεύγων άσκησε στις 30 Οκτωβρίου 1990 διοικητική ένσταση κατά της οριστικής αυτής εκθέσεως βαθμολογίας, η οποία του κοινοποιήθηκε στις 31 Ιουλίου 1990. Κατόπιν της ρητής απορριπτικής αποφάσεως της ενστάσεως αυτής, η οποία του κοινοποιήθηκε στις 15 Ιανουαρίου 1991, ο προσφεύγων ζήτησε, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 13 Απριλίου 1991, την ακύρωση της αποφάσεως της 27ης Ιουλίου 1990 περί καταρτίσεως της εκθέσεως βαθμολογίας του για την περίοδο 1988-1989. Στο πλαίσιο της έγγραφης διαδικασίας ο προσφεύγων παραιτήθηκε από την κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κανονισμού του Διαδικασίας, να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Αιτήματα των διαδίκων

- 8 Ο προσφεύγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την απόφαση της 27ης Ιουλίου 1990 περί καταρτίσεως της εκθέσεως βαθμολογίας για την περίοδο 1988-1989·

— να καταδικάσει το καθού στα δικαστικά έξοδα.

Το καθού ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να υποχρεώσει κάθε διάδικο να φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 9 Για να στηρίξει την προσφυγή του ακυρώσεως ο προσφεύγων επικαλείται τρεις λόγους, πρώτον παραβίαση του άρθρου 24α του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ) και του άρθρου 1 του παραρτήματος II του ΚΥΚ, καθώς και πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως η οποία προκύπτει από τις παραβιάσεις αυτές, δεύτερον κατάχρηση εξουσίας και τρίτον ανακολουθία της αιτιολογίας της εκθέσεως βαθμολογίας και αδυναμία εκτιμήσεως του βασίμου της.

Επί του λόγου περί παραβάσεως του άρθρου 24α του ΚΥΚ και του άρθρου 1 του παραρτήματος II και περί της πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως που προκύπτει από τις παραβιάσεις αυτές

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 10 Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως ο προσφεύγων παρατηρεί καταρχάς ότι, δυνάμει του άρθρου 24α του ΚΥΚ και του άρθρου 1, έκτο εδάφιο, του παραρτήματός

του ΙΙ, τα καθήκοντα που ασκούσε με την ιδιότητα του μέλους της επιτροπής προσωπικού και του εκπροσώπου της Union syndicale πρέπει να θεωρηθούν ως μέρος των υπηρεσιών που οφείλει να παρέχει στο πλαίσιο της υπηρεσιακής θέσεώς του. Επικαλείται την απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1990, με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η συνδικαλιστική ελευθερία προϋποθέτει ότι οι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι πρέπει, για να μπορούν να συμμετέχουν στη διαβούλευση με τα κοινοτικά θεσμικά όργανα επί όλων των θεμάτων που ενδιαφέρουν το προσωπικό, να τους χορηγούνται απαλλαγές από την υπηρεσία, σύμφωνα με διαδικασίες που πρέπει να καθορίζονται, είτε μονομερώς είτε συμβατικά, από τις αρχές καθενός από τα κοινοτικά αυτά όργανα (C-193/87 και C-194/87, Maurissen και Union syndicale κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1990, σ. I-95, σκέψη 37). Ο προσφεύγων δηλώνει ότι, προς εκτέλεση της αποφάσεως αυτής, έλαβε απαλλαγές από την υπηρεσία για να μετάσχει στις συγκεντρώσεις ως εκπρόσωπος της Union syndicale.

- 11 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ούτε ο πρωτοβάθμιος ούτε ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής έλαβαν υπόψη τους, κατά την εκτίμησή τους, τις δραστηριότητες που συνδέονται με το αξίωμά του ως μέλους της επιτροπής προσωπικού και οργάνων του ΚΥΚ καθώς και τη συμμετοχή στις εργασίες της επιτροπής « μετακινήσεις προσωπικού », που ίδρυσε το Ελεγκτικό Συνέδριο. Το ίδιο ισχύει και για τις δραστηριότητές του ως συνδικαλιστικού εκπροσώπου, ειδικότερα δε για τη συμμετοχή τους στις συνδριάσεις συνεννοήσεως με την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ισχυρίζεται ότι το 1989 επί 205 εργάσιμων ημερών αφιέρωσε 73 ημέρες για την εργασία του στον τομέα ΕΤΑ και ότι οι υπόλοιπες διατέθηκαν για τις συνδικαλιστικές του δραστηριότητες και για δραστηριότητες εκπροσωπήσεως του προσωπικού. Εξάλλου, δεν ελήφθησαν επίσης υπόψη κατά την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας του ούτε ο χρόνος που διέθεσε για δραστηριότητες επαγγελματικής επιμορφώσεως κατόπιν αδειας της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής (στο εξής: ΑΔΑ), ούτε οι απουσίες του για λόγους υγείας. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο προσφεύγων θεωρεί ότι οι βαθμολογητές του « όχι μόνο παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 24α και του άρθρου 1 του παραρτήματος ΙΙ του ΚΥΚ, αλλά κατέστησαν επίσης συνειδητά υπαίτιοι πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως συγκρίνοντας την εργασία που εκτέλεσε ο προσφεύγων σε 73 ημέρες με την εργασία που εκτέλεσαν οι συνάδελφοί του σε 205 ημέρες ».
- 12 Το καθού αμφισβητεί ότι ο προσφεύγων υπέστη βλάβη κατά την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας του λόγω των καθηκόντων του ως μέλους της επιτροπής προσωπικού ή ως συνδικαλιστικού εκπροσώπου. Υποστηρίζει, πράγματι, ότι η άσκηση των καθηκόντων αυτών ελήφθη υπόψη από τον πρωτοβάθμιο και τον δευτεροβάθμιο βαθμολογητή, ως υπηρεσίες που έπρεπε ο προσφεύγων να εκτελέσει στο όργανο που υπηρετούσε. Σχετικά με το θέμα αυτό, ο προσφεύγων έτυχε άλλωστε ακριβώς της ίδιας μεταχειρίσεως όπως και οι τέσσερις υπάλληλοι του τομέα του, μέλη της επιτροπής προσωπικού. Όσον αφορά τον ακριβή αριθμό των ημερών που αφιέρωσε ο προ-

σφεύγων στην ελεγκτική εργασία, το 1989, το καθού επιβεβαίωσε κατά την προφορική διαδικασία ότι ανέρχονταν σε 73. Θεωρεί ότι ο χρόνος αυτός ήταν επαρκής για να μπορέσει να αξιολογηθεί η εργασία του και η απόδοσή του που αξιολογήθηκαν σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχονται κανονικά, σε περίοδο 73 ημερών, από υπάλληλο του ίδιου βαθμού με τον προσφεύγοντα. Επομένως, το καθού έλαβε υπόψη του για τη βαθμολόγηση όχι μόνον τις αναρρωτικές άδειες και τις ειδικές άδειες που αντιστοιχούν στις δραστηριότητες επαγγελματικής επιμορφώσεως που επέτρεψε η ΑΔΑ, αλλά και ο χρόνος που αφιέρωσε ο ενδιαφερόμενος στη δραστηριότητά του ως εκπροσώπου του προσωπικού και συνδικαλιστικού αντιπροσώπου.

Νομική εκτίμηση

- 13 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι δυνάμει των διατάξεων του ΚΥΚ, όπως ερμηνεύθηκαν από το Δικαστήριο, στους εκπροσώπους του προσωπικού πρέπει να παρέχεται από το θεσμικό όργανα η ευχέρεια που παρίσταται αναγκαία για την άσκηση των καθηκόντων τους εκπροσωπήσεως. Πράγματι, το άρθρο 1 του παραρτήματος II του ΚΥΚ ορίζει, στο έκτο του εδάφιο, ότι « τα καθήκοντα των μελών της επιτροπής προσωπικού και των υπαλλήλων που μετέχουν με εξουσιοδότηση της επιτροπής προσωπικού σε όργανο που προβλέπεται από τον ΚΥΚ ή συστάθηκε από όργανο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεωρούνται ως μέρος της υπηρεσίας την οποία οφείλουν να παρέχουν στο όργανο στο οποίο ανήκουν. Ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να υφίσταται βλάβη από την άσκηση των καθηκόντων αυτών ». Εξάλλου, η συνδικαλιστική ελευθερία την οποία αναγνωρίζει το άρθρο 24α του ΚΥΚ προϋποθέτει ιδίως ότι οι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι τηγχνάνουν, για τη συμμετοχή τους, απαλλαγών από την υπηρεσία για να μετέχουν στη διαβούλευση με τα όργανα, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφασή του της 18ης Ιανουαρίου 1990, Maurissen Union syndicale (C-193/87 και C-194/87).
- 14 Από αυτό προκύπτει ειδικότερα ότι οι δραστηριότητες εκπροσωπήσεως του προσωπικού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας των οικείων υπαλλήλων, έτσι ώστε οι τελευταίοι να μη υφίστανται βλάβη λόγω της ασκήσεως τέτοιων δραστηριοτήτων. Υπό τις περιστάσεις αυτές, μολοντί ο πρωτοβάθμιος και ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής νομιμοποιούνται μόνον να αξιολογούν τις υπηρεσίες που παρέσχε ο υπάλληλος, ο οποίος έχει εντολή εκπροσωπήσεως του προσωπικού, στο πλαίσιο της υπηρεσίας όπου έχει τοποθετηθεί, εκτός από τις δραστηριότητες που συνδέονται με την εντολή αυτή, που δεν εμπίπτουν στην εξουσία του, πρέπει πάντως να λαμβάνουν υπόψη τους τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την άσκηση των καθηκόντων εκπροσωπήσεως. Πιο συγκεκριμένα, σε περιστάσεις όπως στην

παρούσα υπόθεση, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος παρέσχε στην υπηρεσία του με κατώτερο αριθμό ημερών εργασίας από τον κανονικό αριθμό εργασιμών ημερών κατά την περίοδο αναφοράς, σύμφωνα με τις πιο πάνω διατάξεις του ΚΥΚ. Οι ικανότητες και η εργασία του υπάλληλου αυτού πρέπει επομένως να εκτιμώνται, κατά τη βαθμολόγηση, βάσει των υπηρεσιών που δικαιούται κανονικά το θεσμικό όργανο να αναμένει από υπάλληλο του ίδιου βαθμού, σε περίοδο αντίστοιχη με τον χρόνο που πράγματι αφιέρωσε εργαζόμενος στη θέση όπου υπηρετεί, αφαιρουμένου του χρόνου που αφιέρωσε, υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις του ΚΥΚ, για τη δραστηριότητά του ως εκπροσώπου.

- 15 Στην προκειμένη περίπτωση το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο προσφεύγων δεν παρέσχε καμιά ένδειξη που να επιτρέπει να συναχθεί ότι το καθού δεν έλαβε υπόψη του τις δραστηριότητές του ως εκπροσώπου του προσωπικού, παραβιάζοντας έτσι το άρθρο 24α του ΚΥΚ και το άρθρο 1, έκτο εδάφιο, του παραρτήματος II και ότι υπέπεσε, ως εκ τούτου, συγχρόνως σε νομική πλάνη και σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας του για την περίοδο αναφοράς 1988-1989.
- 16 Αντιθέτως, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι τα καθήκοντα που απορρέουν από τις εντολές εκπροσωπήσεως του προσωπικού και τα οποία άσκησε ο προσφεύγων ελήφθησαν όντως υπόψη από τον πρωτοβάθμιο και τον δευτεροβάθμιο βαθμολογητή του. Αυτό αποδεικνύεται από τη ρητή μνεία που περιέχει η έκθεση βαθμολογίας στη στήλη που αφορά τη λεπτομερή περιγραφή των εργασιών που εκτέλεσε κατά την περίοδο αναφοράς, των «δραστηριοτήτων του στην επιτροπή προσωπικού» καθώς και των «συνδικαλιστικών αποστολών που αναγνωρίστηκαν από το Ελεγκτικό Συνέδριο».
- 17 Εξάλλου, τα στοιχεία του φακέλου, ιδίως δε οι κρίσεις και τα σχόλια που διατυπώνονται στην έκθεση βαθμολογίας, αποκαλύπτουν ότι, για τη διαμόρφωση της βαθμολογίας του προσφεύγοντος, ο πρωτοβάθμιος και ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής αξιολόγησαν τις υπηρεσίες που παρέσχε, στηριζόμενοι στη διαπίστωση ότι το 1989 ο ενδιαφερόμενος αφιέρωσε 73 ημέρες για την εργασία του στον τομέα ΕΤΑ, επί 205 εργασιμών ημερών. Αυτό προκύπτει σαφώς από το σημείωμα στο οποίο είχε επισυναφθεί η προσβαλλομένη έκθεση βαθμολογίας που έστειλε ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής στον προσφεύγοντα στις 27 Ιουλίου 1990. Πράγματι, ο τελευταίος ανέφερε στο σημείωμα αυτό ότι «ο ωριαίος απολογισμός των έντεκα πρώτων μηνών του 1989 εμφανίζει 73 ημέρες εργασίας αφιερωμένες στα έργα του τομέα. Για τον Δεκέμβριο 1989 δεν έχει αναγραφεί τίποτε στους φακέλους. Έχω πεισθεί ότι ο χρόνος που αφιερώθηκε στην ελεγκτική εργασία κατά την υπό κρίση περίοδο καθώς και τα σχετικά με αυτήν έγγραφα αρκούν για την εκτίμηση των επιδόσεών σας και της αποδόσεώς σας.»

- 18 Ενόψει όλων αυτών των περιστάσεων εμφανίζεται ότι η προσβαλλομένη έκθεση βαθμολογίας καταρτίστηκε, όπως υποστηρίζει το καθού, κατόπιν αξιολογήσεως των ικανοτήτων και της εργασίας του προσφεύγοντος κατά την περίοδο αναφοράς σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχονται κανονικά από υπάλληλο του ίδιου βαθμού επί 73 ημέρες, δηλαδή μετ' αφαίρεση του χρόνου που αφιέρωσε ο προσφεύγων στις δραστηριότητες του εκπροσωπήσεως του προσωπικού, καθώς και αφού ελήφθησαν υπόψη οι αναρρωτικές άδειές του και οι ειδικές άδειες επαγγελματικής επιμορφώσεως. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί καταχρήσεως εξουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 19 Ο προσφεύγων υποστηρίζει, στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ότι κατά την έκδοση της προβαλλομένης πράξεως το καθού ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας. Χρησιμοποίησε ακριβώς τη βαθμολόγηση για να τιμωρήσει τις δραστηριότητές του ως εκπροσώπου του προσωπικού και ως συνδικαλιστικού εκπροσώπου, τις οποίες άσκησε νομίμως στο πλαίσιο του άρθρου 9, παράγραφος 3, του ΚΥΚ και του άρθρου 1 του παραρτήματος II.
- 20 Ο προσφεύγων επικαλείται πολλές ενδείξεις που θεωρεί αποκαλυπτικές της προβαλλομένης καταχρήσεως εξουσίας. Πρώτον, στηρίζεται σε σύγκριση της προσβαλλομένης εκθέσεως βαθμολογίας με τις προηγούμενες βαθμολογίες και κρίσεις που είχαν διατυπωθεί για αυτόν. Έτσι, η έκθεσή του κατά το πέρας της περιόδου δοκιμασίας έκανε λόγο για ικανότητες πολύ ανώτερες από τον μέσο όρον όσον αφορά την αντίληψη, την προσαρμοστικότητα και την κρίση. Επίσης είχε βαθμολογηθεί με « άριστα » για τις εργασίες που είχε εκτελέσει τότε. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι οι επαινετικές αυτές κρίσεις επιβεβαιώθηκαν στην πρώτη του έκθεση βαθμολογίας για την περίοδο 1984-1985. Αλλά, για την επόμενη περίοδο, 1986-1987, αποτέλεσε αρχικά αντικείμενο ιδιαίτερας δυσμενούς εκθέσεως βαθμολογίας κατόπιν της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1987, με την οποία έγινε δεκτή η προσφυγή του κατά της αποφάσεως που δεν του επέτρεψε να μετάσχει στις εξετάσεις ενός εσωτερικού διαγωνισμού (417/85, Maurissen κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1987, σ. 551). Ειδικότερα είχε κατηγορηθεί για τις δραστηριότητές του ως εκπροσώπου του προσωπικού και ως συνδικαλιστικού εκπροσώπου, καθώς και για τη συμμετοχή του σε μαθήματα που ενέπιπταν στο πλαίσιο της επαγγελματικής επιμορφώσεως. Μόνον κατόπιν μιας συνομιλίας που είχε με τον τότε βαθμολογητή του δέχθηκε ο τελευταίος να επανεξετάσει ορισμένες δυσμενείς κρίσεις και επιβεβαίωσε τη βαθμολογία των ετών 1984-1985 στην τελική έκθεση για την περίοδο 1986-1987, η οποία καταρτίστηκε στις 19 Απριλίου 1988.

- 21 Ο προσφεύγων τονίζει περαιτέρω ότι κατά την προφορική διαδικασία στις υποθέσεις C-193/87 και C-194/87 ο δικηγόρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ισχυρίστηκε είτε ότι επρόκειτο για « όργανο αποσταθεροποίησης » του κοινοτικού αυτού οργάνου είτε ότι παρασύρθηκε από τη συνδικαλιστική του οργάνωση για να « αποσταθεροποιήσει το Ελεγκτικό Συνέδριο ». Επιπλέον, από τη δημοσίευση, στις 26 Φεβρουαρίου 1987, μιας προκηρύξεως της Union syndicale που κατήγγειλε την αύξηση του αριθμού των εκτάκτων υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο προσφεύγων αποτέλεσε αντικείμενο δυσμενούς μεταχειρίσεως εκ μέρους της ΑΔΑ. Έτσι, δεν έγινε δεκτή η αίτηση επαγγελματικής επιμορφώσεως που υπέβαλε το 1987, ύστερα από έξι μήνες, αλλά μόνον κατόπιν ασκήσεως ενστάσεως κατά της πρώτης αρνήσεως, ενώ ένας από τους συναδέλφους του είχε λάβει ευνοϊκή απάντηση μέσα σε δεκατρείς ημέρες. Επικαλείται επίσης τις καθυστερήσεις με τις οποίες του επιτράπηκε, κατόπιν αιτήσεώς του, να διαμείνει εκτός του τόπου υπηρεσίας του όταν τελούσε σε αναρρωτική άδεια κατά το πρώτο εξάμηνο του 1989.
- 22 Τέλος, ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι οι σχέσεις του με τον προϊστάμενο του τμήματός του δεν έπαυσαν να χειροτερεύουν από τότε που ο τελευταίος ανέλαβε υπηρεσία, τον Ιανουαρίου του 1989. Προσάπτει ειδικότερα στον G. ότι, ήδη από τη πρώτη συνομιλία που είχε μαζί του στις 30 Ιανουαρίου 1989, του επισήμανε ότι η εργασία του στον τομέα ΕΤΑ έπρεπε να προηγείται οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας, ιδίως της εκπροσωπήσεως του προσωπικού. Ο G. είχε προσθέσει ότι, αν επρόκειτο να διαρκέσει η συμμετοχή του προσφεύγοντος στην ομάδα εργασίας « Μετακινήσεις προσωπικού », τον συμβούλευσε ζωηρά να ζητήσει τη μετάθεση στην προεδρία. Μετά από τη συνάντηση αυτή, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι απηύθυνε την 1η Φεβρουαρίου 1989 συστημένη επιστολή στον προϊστάμενο του τμήματός του, με την οποία κατήγγειλε « μια εσκεμμένη και συνεχή ενέργεια εκφοβισμού, πίεσεως και δυσμενούς διακρίσεως έναντι αυτού ως εκπροσώπου του προσωπικού και συνδικαλιστικού υπευθύνου ». Από την ημερομηνία αυτή ο προϊστάμενος του τμήματός του δεν του απηύθυνε πλέον τον λόγο ως τη συνομιλία που διεξήχθη στο πλαίσιο της διαδικασίας της επίμαχης βαθμολογήσεως. Επιπλέον, ο προσφεύγων δεν έλαβε καμία απάντηση από τον G. στην αίτησή του να προβεί σε περιγραφή των καθηκόντων και του έργου που επρόκειτο να του αναθέσει. Η στάση του G. έναντι του ήταν ασυμβίβαστη με τη στάση ενός υπευθύνου ιεραρχικά προϊσταμένου, η οποία συνίσταται, κατά τον προσφεύγοντα, στην καθοδήγηση και στην επικουρία των συνεργατών του στα ημερήσια καθήκοντά τους. Αντιθέτως, ο προϊστάμενος του τμήματός του είχε σαφώς εκδηλώσει τη βούλησή του να επιτύχει δυσμενή μετάθεση του ενδιαφερομένου. Ο στόχος αυτός επετεύχθη στις 4 Δεκεμβρίου 1989, με τη μετάθεση του ενδιαφερομένου.
- 23 Το καθού απορρίπτει την αιτίαση περί καταχρήσεως εξουσίας. Υποστηρίζει ότι η προβαλλομένη έκθεση βαθμολογίας συντάχθηκε κατά τρόπο αντικειμενικό και σύννομο,

ελήφθη δε υπόψη κατά την κατάρτισή της η εργασία που εκτέλεσε ο προσφεύγων, χωρίς να αποβλέπει σε άλλο σκοπό παρά στην απεικόνιση της υπηρεσίας που παρέσχε κατά την εν λόγω περίοδο. Ισχυρίζεται ότι η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος δεν περιλαμβάνει αντικειμενικές, λυσιτελείς και συνεπείς ενδείξεις που να αποδεικνύουν ότι η επίδικη έκθεση επιδίωξε σκοπό διαφορετικό από εκείνον για τον οποίο κανονικά προορίζεται, δηλαδή να εξασφαλίζει στη διοίκηση μια περιοδική πληροφόρηση για την εκπλήρωση των καθηκόντων των υπαλλήλων της.

- 24 Το καθού αμφισβητεί στη συνέχεια όλες τις ενδείξεις που επικαλείται ο προσφεύγων. Καταρχάς απορρίπτει τον ισχυρισμό σχετικά με τη δυσμενή μεταχείριση της οποίας αποτέλεσε αντικείμενο, τόσο ως προς την επαγγελματική επιμόρφωση όσον και ως προς την άδεια διαμονής στο εξωτερικό για λόγους υγείας. Υπενθυμίζει σχετικά ότι στον προσφεύγοντα παρασχέθηκαν οι αιτηθείσες άδειες. Εξάλλου, αποδίδει στον προσφεύγοντα την ευθύνη της χειροτερέυσεως των σχέσεών του με τον προϊστάμενο του τμήματός του. Ισχυρίζεται ότι, μετά τη συστημένη επιστολή που του απηύθυνε ο προσφεύγων την 1η Φεβρουαρίου 1989, « δεν μπορεί να κατηγορηθεί ο G. ότι θέλησε να αποφύγει την όξυνση των πραγμάτων, ενόψει των απροβλέπτων αντιδράσεων του προσφεύγοντος, κρατώντας απόσταση από τον Maurissen και ενεργώντας μέσω των πρώτων υφισταμένων του A 4/A 5 ». Εξάλλου, το καθού υποστηρίζει ότι δεν ήταν έργο του προϊσταμένου του τμήματος να προβεί στην περιγραφή των καθηκόντων του προσφεύγοντος, κατά το μέτρο που το θέμα αυτό βρισκόταν υπό εξέταση στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Έτσι, αναμένοντας αυτή την επίσημη περιγραφή, ο G. αναφέρθηκε στην προκήρυξη του διαγωνισμού και στην προκήρυξη κενής θέσεως βάσει των οποίων προσελήφθη ο προσφεύγων.
- 25 Καθόσον αφορά τη δήμενη υποχρέωση του προσφεύγοντος να αφιερωθεί αποκλειστικά στην εργασία του τομέα, το καθού αμφισβητεί ότι ο G. του δήλωσε να αφιερώσει όλη του τη δραστηριότητα στον τομέα ΕΤΑ ή αλλιώς να ζητήσει τη μετάθεσή του. Του ζητήθηκε απλώς να μην αφιερώνεται στις δραστηριότητες της επιτροπής προσωπικού πέραν των κανονικών συνεδριάσεων αυτής της επιτροπής, λόγω του ότι, επί οκτώ προσώπων που αποτελούσαν το δυναμικό του, τα τέσσερα ήταν μέλη της επιτροπής προσωπικού, το οποίο αποτελείτο από δεκαέξι πρόσωπα. Αυτό διαπιστώνεται από την απάντηση της 13ης Φεβρουαρίου 1989 στη συστημένη επιστολή του προσφεύγοντος της 1ης Φεβρουαρίου 1989, με την οποία ο G. διευκρινίζει ότι, « μολονότι είναι απολύτως ακριβές να λεχθεί ότι, καθόσον με αφορά, η ουσιάδης μέρμινα είναι η εκτέλεση του προγράμματος εργασίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, πρέπει να διευκρινιστεί όσον αφορά τις συνδικαλιστικές σας δραστηριότητες ότι μου φαίνονται νόμιμες (...) Όσον αφορά τα καθήκοντα του εκπροσώπου του προσωπικού που σας τιμούν, αυτά προκύ-

πουν από τον ΚΥΚ και αντιθέτως απ' ό,τι αφήνετε να νοηθεί, δεν έχω καμιά πρόθεση να τα θίξω. Κατά τη συζήτησή μας, σας ζήτησα να λάβετε υπόψη σας τον φόρτο εργασίας του τομέα και, ενόψει του αριθμού των εκπροσώπων που μετέχουν στην επιτροπή προσωπικού, να μεριμνήσετε να μην αναλάβετε δεσμεύσεις πέραν του ευλόγου ορίου κατά τη σύσταση των ομάδων ή των επιτροπών ». Υπό τις περιστάσεις αυτές, το καθού θεωρεί ότι κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει να συναχθεί έλλειψη αντικειμενικότητας ή κατάχρηση εξουσίας κατά την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας.

- 26 Το καθού αμφισβητεί επίσης το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι οι δύο εξ επαγγέλματος μεταθέσεις του είχαν χαρακτήρα κολασμού. Όσον αφορά την πρώτη μετάθεση παρατηρεί ότι ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στον νέο διευθυντή του G. Ενόψει των δυσχερών σχέσεων του προσφεύγοντος με τον προηγούμενο προϊστάμενο του τμήματός του που υφίσταντο επί δέκα μήνες, ήταν, κατά το Ελεγκτικό Συνέδριο, προς το συμφέρον τόσο της υπηρεσίας όσο και των δύο ενδιαφερομένων υπαλλήλων να μην εργάζονται πλέον μαζί. Ωσαύτως, η μετάθεση της 25ης Ιανουαρίου 1991 είχε επίσης αποφασιστεί προς το συμφέρον της υπηρεσίας, μετά τη μετάθεση του διευθυντή της ομάδας III όπου υπηρετούσε ο Maurissen, και τη συνακόλουθη χηρεία της θέσεως αυτής του διευθυντή ως τις 6 Ιουνίου 1991.
- 27 Ως προς τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος ότι οι δραστηριότητές του ως εκπροσώπου της επιτροπής προσωπικού και συνδικαλιστικού εκπροσώπου του είχαν ήδη προσαφθεί στο πρώτο σχέδιο της εκθέσεως βαθμολογίας για την προηγούμενη περίοδο, 1986-1987, το καθού δηλώνει ότι η δυσμενής παρατήρηση που είχε διατυπώσει τότε ο βαθμολογητής δεν αφορούσε αυτή καθαυτή την άσκηση των συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων ή της επαγγελματικής επιμορφώσεως του προσφεύγοντος, αλλά το γεγονός ότι οι δραστηριότητες αυτές — όσο θεμιτές και αν ήταν — τον εμπόδιζαν να εκτελεί το ελεγκτικό του έργο καθόν χρόνο ήταν διαθέσιμος. Η κρίση αυτή τροποποιήθηκε άλλωστε από τον βαθμολογητή στην οριστική του έκθεση, μετά τη συνομιλία του με τον ενδιαφερόμενο, όπως προβλέπεται από τον ΚΥΚ. Από τέτοια στοιχεία δεν μπορεί επομένως να συναχθεί ότι η έκθεση βαθμολογίας για την περίοδο 1988-1989, η οποία καταρτίστηκε από άλλο πρωτοβάθμιο βαθμολογητή και άλλο δευτεροβάθμιο βαθμολογητή, πάσχει κατάχρηση εξουσίας. Εν προκειμένω, το εύρος της μειώσεως της τελευταίας αυτής βαθμολογίας σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο εξέφραζε πτώση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέσχε ο προσφεύγων και εξηγούνταν από τη « δεύτερη ευκαιρία » που του έδωσε ο προηγούμενος βαθμολογητής για την περίοδο 1986-1987, κατά την οποία είχε ήδη αρχίσει να μην είναι ικανοποιητική η εργασία του.

Νομική εκτίμηση

- 28 Για να προσδιοριστεί αν, μειώνοντας τη βαθμολογία του προσφεύγοντος κατά 22 % σε σχέση με τη βαθμολογία που είχε λάβει για την προηγούμενη περίοδο αναφοράς, το καθού ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας, πρέπει να εξακριβωθεί, σύμφωνα με την πάγια νομολογία, αν στην προκειμένη περίπτωση αντικειμενικές, λυσitteλείς και συνεπείς ενδείξεις επιτρέπουν να διαπιστωθεί ότι η προσβαλλομένη πράξη επιδίωκε σκοπό διαφορετικό από εκείνον που προέβλεπαν οι εφαρμοστέες διατάξεις του ΚΥΚ (βλ. π.χ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1966, 18/65 και 35/65, Gutmann κατά Επιτροπής, Rec. 1966, σ. 149, και της 29ης Σεπτεμβρίου 1976, 105/75, Giuffrida κατά Συμβουλίου, Rec. 1976, σ. 1395, σκέψη 11· βλ. επίσης την απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 1990, T-46/89, Pitrone κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-577, σκέψεις 70 και 71).
- 29 Σχετικά, το άρθρο 43 του ΚΥΚ ορίζει ότι « η ικανότητα, η απόδοση και η συμπεριφορά στην υπηρεσία κάθε υπαλλήλου, με εξαίρεση τους υπαλλήλους των βαθμών A 1 και A 2, αποτελούν το αντικείμενο περιοδικής εκθέσεως που συντάσσεται τουλάχιστον ανά διετία (...) ». Από αυτό προκύπτει ότι η έκθεση βαθμολογίας αποτελεί « εσωτερικό έγγραφο που πρώτη λειτουργία έχει να εξασφαλίσει στη διοίκηση μια περιοδική πληροφόρηση για το πώς εκπληρώνουν την υπηρεσία τους οι υπάλληλοί της », όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 3ης Ιουλίου 1980, 6/79 και 97/79, Grassi κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1980, σ. 2141, σκέψη 20).
- 30 Στην παρούσα υπόθεση το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι ενδείξεις που επικαλείται ο προσφεύγων δεν αποδεικνύουν ότι η έκθεση βαθμολογίας του δεν απέβλεπε στην αντικειμενική αξιολόγηση των ικανοτήτων του και των υπηρεσιών που παρέσχε κατά την περίοδο αναφοράς και ότι χρησιμοποιήθηκε, όπως υποστηρίζει, προς τον σκοπό του κολασμού της δραστηριότητάς του ως εκπροσώπου του προσωπικού και ως συνδικαλιστικού αντιπροσώπου.
- 31 Συγκεκριμένα, η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος, η οποία στηρίζεται στη σύγκριση της επίδικης εκθέσεως βαθμολογίας του με τις προηγούμενες εκθέσεις βαθμολογίας του και της εκθέσεως κατά το πέρας της περιόδου δοκιμασίας του, δεν αποδεικνύει ότι το καθού δεν θέλησε να αξιολογήσει κατά τρόπο αντικειμενικό την εργασία που παρέσχε ειδικά κατά την περίοδο αναφοράς 1988-1989. Η κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας, με περιοδικότητα δύο ετών, έχει ακριβώς ως σκοπό την αξιολόγηση των ικανοτήτων και των υπηρεσιών που παρέσχε ο υπάλληλος σε ορισμένη περίοδο. Επίσης, μια παραλλαγή σ' αυτή την εκτίμηση από μια περίοδο αναφοράς σε άλλη δεν μπορεί να αποτελέσει αυτή καθαυτή ένδειξη καταχρήσεως εξουσίας.

- 32 Καθόσον αφορά το επιχείρημα για τη φερομένη δυσμενή μεταχείριση του προσφεύγοντος, ιδίως στις αναρρωτικές άδειες και στις δραστηριότητες επαγγελματικής επιμορφώσεως, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι τέτοια περιστατικά, και αληθή υποτιθέμενα, δεν αποδεικνύουν καμιά σχέση με την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας. Ελλείψει άλλων κρίσιμων στοιχείων, τα περιστατικά αυτά δεν μπορούν επομένως να αποδείξουν ότι η έκθεση αυτή δεν συντάχθηκε με πλήρη αμεροληψία. Επιπλέον, από τις παρατηρήσεις του καθού, οι οποίες δεν αμφισβητήθηκαν από τον προσφεύγοντα, προκύπτει ότι ο τελευταίος έλαβε τελικά τις αναρρωτικές άδειες που είχε ζητήσει και τις ειδικές άδειες για την επαγγελματική επιμόρφωση, για να παρακολουθήσει μαθήματα στελέχους προωθήσεως πωλήσεων, που χρηματοδοτούσε εν μέρει το καθού.
- 33 Όσον αφορά τις ενδείξεις που προβάλλει ο προσφεύγων, αφενός μεν για την επίδραση που μπορούσαν να έχουν οι προηγούμενες προσφυγές του ενώπιον των κοινοτικών δικαστηρίων, αφετέρου δε η υποβάθμιση των σχέσεών του με τον ιεραρχικά προϊστάμενό του, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι τέτοια στοιχεία δεν μπορούν να αποδείξουν ότι οι παλιές προστριβές μεταξύ του προσφεύγοντος και του καθού, καθώς και το ασυμβίβαστο του χαρακτήρα που τον έφερνε σε αντίθεση με τον G., καθοδήγησαν τους βαθμολογητές κατά την κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Δεκεμβρίου 1963, 35/62 και 16/63, Leroy κατά Ανωτάτης Αρχής, ΕΚΑΕ, Rec. 1963, σ. 399, 420). Εξάλλου, ενόψει της χειροτερεύσεως των σχέσεών του με τον προϊστάμενο του τμήματός του, φαίνεται σαφώς ότι η μετάθεση του προσφεύγοντος, στις 4 Δεκεμβρίου 1989, κοντά στον διευθυντή της ομάδας III, S., ανταποκρινόταν τόσο στο συμφέρον της υπηρεσίας όσο και στο συμφέρον του προσφεύγοντος, όπως υποστηρίζει το καθού. Ωσαύτως, η δεύτερη μετάθεσή του, στις 25 Ιανουαρίου 1991, κατόπιν της μεταθέσεως του διευθυντή κοντά στον οποίο είχε απευθείας τοποθετηθεί και τη χηρεία της διευθυντικής αυτής θέσεως επί έξι περίπου μήνες, δεν αποκάλυπτει καμιά πρόθεση του καθού να τιμωρήσει τη δραστηριότητα εκπροσωπήσεως του προσωπικού που ασκούσε ο προσφεύγων.
- 34 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως περί καταχρήσεως εξουσίας πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί ανακολουθίας της αιτιολογίας και περί αδυναμίας εκτιμήσεως του βαθίμου της

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 35 Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου ακυρώσεως ο προσφεύγων τονίζει την υποχρέωση του πρωτοβάθμιου και του δευτεροβάθμιου βαθμολογητή να αιτιολογούν με ακρίβεια τη μείωση της βαθμολογίας του σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Ισχυρίζεται σχετικώς ότι οι αναλυτικές και γενικές κρίσεις δεν αντιστοιχούν στον πίνακα των βαθμών που αναγράφονται ούτε άλλωστε αναφέρονται καθόλου στις δραστηριότητές του ως εκπροσώπου του προσωπικού και ως συνδικαλιστικού εκπροσώπου για τις οποίες είχε την άδεια της ΑΔΑ, καθώς και στην επίπτωση των νομίμων απουσιών του για λόγους υγείας. Έτσι, τα σχόλια που περιέχει η έκθεση βαθμολογίας δεν επιτρέπουν τον έλεγχο της ορθότητάς της. Επιπλέον, το σημείωμα της 27ης Ιουλίου 1970, που συνοδεύει την οριστική έκθεση βαθμολογίας που απηύθυνε στον προσφεύγοντα ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής του, είναι όμοιο με εκείνο που απευθύνθηκε σε άλλον υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ο οποίος άσκησε επίσης διοικητική προσφυγή κατά της εκθέσεως βαθμολογίας του.
- 36 Το καθού αμφισβητεί την επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος. Διατείνεται ότι η αιτιολογία της νέας εκθέσεως βαθμολογίας είναι πλήρης και λεπτομερής, αφού όλοι οι αναλυτικοί βαθμοί που τροποποιήθηκαν αποτέλεσαν αντικείμενο συγκεκριμένης αιτιολογήσεως τόσο από τον πρωτοβάθμιο όσο και από τον δευτεροβάθμιο βαθμολογητή. Εξάλλου, ο τελευταίος εξέθεσε σαφώς στον προσφεύγοντα τους λόγους της οριστικής του εκθέσεως βαθμολογίας στο έγγραφο του της 27ης Ιουλίου 1990 που αναφέρθηκε πιο πάνω. Καθόσον αφορά την προβαλλόμενη διαφορά μεταξύ των σχολίων και των βαθμών που περιλαμβάνει ο πίνακας, η διαφορά αυτή οφείλεται, κατά το καθού, στην τεχνική διόρθωση υπό μορφή εφάπαξ προνομιακής πριμοδοτήσεως πέντε βαθμών, που εγκρίθηκε για όλους τους υπαλλήλους οι οποίοι είχαν βαθμολογηθεί από τον πρώτο βαθμολογητή του προσφεύγοντος, για συμψηφισμό της πιο αυστηρής ερμηνείας του των διαφόρων κριτηρίων βαθμολογίας σε σχέση με τους άλλους βαθμολογητές. Σχετικά με το θέμα αυτό η Επιτροπή ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις βαθμολογίας είχε κρίνει, κατά την άποψή της, ότι δεν συνέτρεχε λόγος τροποποιήσεως των βαθμών που είχαν αναγραφεί στον οριστικό πίνακα. Εξάλλου, η διαφορά μεταξύ ορισμένων βαθμών και των αντιστοιχών σχολίων διορθώθηκε, σύμφωνα με τις δηλώσεις του καθού κατά τη συνεδρίαση, από τον δευτεροβάθμιο βαθμολογητή, ο οποίος τροποποίησε μέρος των αναλυτικών σχολίων. Υπό τις περιστάσεις αυτές, τα σχόλια που περιλαμβάνει η έκθεση βαθμολογίας του προσφεύγοντος επιτρέπουν στο Πρωτοδικείο να ασκήσει τον έλεγχό του, ο οποίος περιορίζεται στις περιπτώσεις πρόδηλης πλάνης και καταχρήσεως εξουσίας, κατά το μέτρο που, σύμφωνα με πάγια νομολογία, « οι βαθμολογητές απολαύουν πολύ ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στις κρίσεις που αφορούν την εργασία των προσώπων που πρέπει να βαθμολογήσουν » (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουνίου 1983, 36/81, 37/81 και 218/81, Seton κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1789, σκέψη 23).

- 37 'Όσον αφορά την ομοιότητα μεταξύ των σημειωμάτων που απηύθυνε ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής σε δύο βαθμολογηθέντες υπαλλήλους, το καθού υπενθυμίζει ότι ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής διαθέτει πολύ ευρεία εξουσία εκτιμήσεως και ότι τίποτε δεν τον εμποδίζει επομένως να έχει παρόμοια γνώμη για την εργασία των δύο υπαλλήλων. 'Εξάλλου, οι παρεμφερείς περικοπές αναφέρονται αποκλειστικά στη διαδικασία, σε σκέψεις γενικές και σε κοινά επιχειρήματα. Η ειδική επιχειρηματολογία που αφορά τον προσφεύγοντα αναπτύχθηκε κατά τρόπο ατομικό.

Νομική εκτίμηση

- 38 Για να κριθεί η βασιμότητα αυτού του λόγου ακυρώσεως, πρέπει το Πρωτοδικείο να καθορίσει καταρχάς το νομικό πλαίσιο και την έκταση του ελέγχου του σε θέματα εκθέσεων βαθμολογίας, κατόπιν δε να εφαρμόσει τις αρχές αυτές στην προκειμένη περίπτωση.
- 39 'Όσον αφορά το νομικό πλαίσιο και την έκταση του ελέγχου του κοινοτικού δικαστή σε θέματα εκθέσεων βαθμολογίας, πρέπει να υπομνηστεί προκαταρκτικά ότι οι εκθέσεις βαθμολογίας, που δεν αποτελούν αποφάσεις κατά την έννοια του άρθρου 25 του ΚΥΚ, διέπονται από τις ειδικές διατάξεις που αναφέρονται στο άρθρο 43 (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Νοεμβρίου 1976, 122/75, Küster κατά Κοινοβουλίου, Rec. 1976, σ. 1685, σκέψεις 24 και 25). Σχετικά, η απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 22ας Μαρτίου 1984, περί γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 43 που αναφέρθηκε πιο πάνω, προβλέπει στο άρθρο 5 την υποχρέωση αιτιολογήσεως κάθε μεταβολής των αναλυτικών κρίσεων σε σχέση με την προηγούμενη βαθμολογία.
- 40 Πρέπει, εξάλλου, να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, « οι βαθμολογητές απολαύουν ευρύτατη εξουσία εκτιμήσεως όταν κρίνουν την εργασία προσώπων, τα οποία πρέπει να βαθμολογήσουν, και δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του δικαστή να επεμβαίνει στην κρίση αυτή, εκτός από περίπτωση πλάνης ή προφανούς υπερβάσεως » (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουνίου 1983, 36/81, 37/81 και 218/81, Seton, σκέψη 23).
- 41 Ναι μεν οι βαθμολογητές απολαύουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στις κρίσεις τους που αναφέρονται στην εργασία των προσώπων που οφείλουν να βαθμολογήσουν, πρέπει

όμως να τονιστεί ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 1991, όταν η διοίκηση διαθέτει τέτοια εξουσία εκτιμήσεως, « η τήρηση των εγγυήσεων που παρέχει η κοινοτική έννομη τάξη (...) έχει ακόμη πιο θεμελιώδη σπουδαιότητα. Μεταξύ αυτών των εγγυήσεων περιλαμβάνονται ιδίως η υποχρέωση για το αρμόδιο κοινοτικό όργανο να ερευνά, με προσοχή και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως, το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να καταστήσει γνωστή την άποψή του καθώς και το δικαίωμά του να αιτιολογηθεί η απόφαση κατά τρόπο επαρκή. Μόνον έτσι μπορεί (ο κοινοτικός δικαστής) να εξακριβώσει αν συντρέχουν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως », (C-269/90, Technische Univesrität München, Συλλογή 1991, σ. I-5469, σκέψη 14). Από αυτό προκύπτει ότι τα προαιρετικά σχόλια που συνοδεύουν τις κρίσεις που διατυπώνονται στον αναλυτικό πίνακα έχουν ως σκοπό να αιτιολογήσουν αυτές τις κρίσεις, για να μπορεί ο προσφεύγων να εκτιμήσει την ορθότητα εν πλήρη επιγνώσει του θέματος και ενδεχομένως στο Πρωτοδικείο να ασκήσει τον δικαστικό του έλεγχο. Ένας τέτοιος έλεγχος, ακόμα και περιορισμένος, ο οποίος συνεπάγεται ότι οι κρίσεις που είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που είχαν αναγραφεί στην προηγούμενη έκθεση βαθμολογίας πρέπει να αιτιολογούνται από τους βαθμολογητές, απαιτεί επίσης συνοχή μεταξύ αυτών των κρίσεων και των σχολίων που αποσκοπούν στην αιτιολόγησή τους.

- 42 Πρέπει τέλος να υπομνησθεί ότι ο οδηγός βαθμολογίας της Επιτροπής που κατέστη εφαρμοστέος στο Ελεγκτικό Συνέδριο δυνάμει της αποφάσεώς του της 22ας Μαρτίου 1984, περί γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 43 του ΚΥΚ, έχει αξία εσωτερικής οδηγίας η οποία, κατά πάγια νομολογία, δεσμεύει το κοινοτικό όργανο, εκτός αν το τελευταίο επιλέξει να αποστεί από την εν λόγω οδηγία με αιτιολογημένη και εμπειριστατωμένη απόφαση, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.
- 43 Το Πρωτοδικείο, εφαρμόζοντας αυτές τις αρχές στην προκειμένη περίπτωση, εκτιμά ότι, για να κρίνει τη συνοχή των κρίσεων και των αναλυτικών σχολίων πρέπει να αναφερθεί στα κριτήρια που έχει δεχθεί το κοινοτικό όργανο για να προσδιορίσει τις διάφορες κρίσεις, όπως προκύπτουν από τον προαναφερθέντα οδηγό βαθμολογίας και επαναλαμβάνονται κατά τρόπο συγκεκριμεναστικό στην ίδια την έκθεση βαθμολογίας. Έτσι, προκύπτει ειδικότερα ότι ο βαθμός « καλώς » αντιστοιχεί σε « υψηλό επίπεδο που δικαίως αναμένει κανείς από έναν υπάλληλο των κοινοτήτων », ενώ η κρίση « σχεδόν καλώς » αντιστοιχεί σε « ανεκτό επίπεδο ». Εξάλλου πρέπει να σημειωθεί ότι ο οδηγός βαθμολογίας διευκρινίζει ότι, « για τη σύνταξη των αναλυτικών κρίσεων, ο βαθμολογητής πρέπει να τηρεί μια αρχή: να απαντά σε κάθε κρίση για αυτή την ίδια

και να μην έχει ήδη στη σκέψη του μια συνολική άποψη των βαθμών που θέλει να δώσει στον κρινόμενο υπάλληλο. Θα αποτελούσε πλήρη διαστρέβλωση του πνεύματος βαθμολογήσεως η διατύπωση αναλυτικών κρίσεων για να δικαιολογηθεί μια γενική κρίση. Τέλος, ο βαθμολογητής που πρέπει να καταρτίσει σημαντικό αριθμό εκθέσεων βαθμολογίας καλείται να αναφέρεται συνεχώς στον οδηγό για να μην αφίσταται των ορισμών που δίδονται στους διαφόρους όρους ».

44 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο πρέπει να ελέγξει τη λογική συνοχή των εκτιμήσεων και των σχολίων τους, ενόψει των πιο πάνω κριτηρίων, χωρίς να είναι δυνατό να δικαιολογήσει τυχόν ασυμφωνίες με την τεχνική διόρθωση που επικαλέστηκε το καθού. Πράγματι, από τον προαναφερθέντα οδηγό βαθμολογίας προκύπτει σαφώς ότι κάθε στήλη πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο ατομικής αξιολογήσεως δεόντως αιτιολογημένης. Η αναγκαία εναρμόνιση των διαφόρων βαθμολογητών δεν μπορεί επομένως σε καμιά περίπτωση να οδηγήσει σε αποσύνθεση των αναλυτικών κρίσεων από τα σχόλιά τους, προς τον σκοπό και μόνο να αυξηθεί, όπως στην προκειμένη περίπτωση, η γενική βαθμολογία του ενδιαφερομένου.

45 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει σχετικά ότι η έρευνα του αναλυτικού πίνακα της εκθέσεως βαθμολογίας που κατάρτισε ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής εμφανίζει πολυάριθμες σοβαρές και πρόδηλες ανακολουθίες μεταξύ των κρίσεων και των σχολίων. Πρέπει να τονιστεί ειδικότερα ότι, υπό τη στήλη « συμπεριφορά στην υπηρεσία », το « συναίσθηση ευθύνης » αποτέλεσε το αντικείμενο του βαθμού « καλώς », ο οποίος αιτιολογήθηκε αντιφατικά με το ακόλουθο σχόλιο: « στα έργα του τομέα δεν δόθηκε όλη η προσοχή που μπορεί λογικά να απαιτηθεί ». Επιπλέον, ο βαθμός « σχεδόν καλώς », δηλαδή « ανεκτά », σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζει ο προαναφερθείς οδηγός βαθμολογίας, που διατυπώθηκε για να χαρακτηρίσει το « πνεύμα πρωτοβουλίας » του προσφεύγοντος, συνοδεύτηκε με το σχόλιο « ανύπαρκτο ». Ο βαθμός αυτός « σχεδόν καλώς » αιτιολογήθηκε επομένως κατά τρόπο αντιφατικό κατά το μέτρο που ο όρος « ανύπαρκτο » δεν μπορεί να σημαίνει παρά πλήρη έλλειψη πνεύματος πρωτοβουλίας. Όσον αφορά το « πνεύμα εργασίας σε ομάδα », που έχει βαθμολογηθεί επίσης ως « σχεδόν καλώς », αιτιολογήθηκε κατά τρόπο ανακόλουθο με το σχόλιο « ελάχιστο ». Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι στη στήλη « ικανότητα », οι κρίσεις « καλώς », που αντιστοιχούν σύμφωνα με τα προαναφερθέντα κριτήρια σε « υψηλό επίπεδο », οι οποίες διατυπώθηκαν όσον αφορά αφενός μεν την « κρίση » αφετέρου δε τη « γραπτή έκφραση » του προσφεύγοντος, συνοδεύτηκαν αντιστοιχα από τα εξής αντιφατικά σχόλια: « έχει πολύ μεγάλη κλίση στο να ισχυρίζεται χωρίς να αποδεικνύει. Τα συμπεράσματα δεν είναι αρκετά αιτιολογημένα »· και « γραπτά λίγο φροντισμένα, ανεπάρκεια βάσεως και δομής των εκθέσεων ». Επίσης κατά τρόπο

απολύτως αντιφατικό ο βαθμός « καλώς », που χαρακτηρίζει το « οργανωτικό πνεύμα » του προσφεύγοντος, αποτέλεσε το αντικείμενο της ακόλουθης αιτιολογίας: « έγγραφα εργασίας σαφώς ανεπαρκή για την απόδειξη των ελέγχων στους οποίους προέβη· ανοργάνωτοι και ατελείς φάκελοι ». Αυτή η σοβαρή και πρόδηλη ανακολουθία μεταξύ των κρίσεων και των αναλυτικών σχολίων υπάρχει επίσης στη στήλη « απόδοση », στην οποία η « ταχύτητα εκτελέσεως της εργασίας », η « τακτικότητα των παροχών » και η « προσαρμογή στις ανάγκες της υπηρεσίας » αποτέλεσαν το αντικείμενο του βαθμού « καλώς », ο οποίος αιτιολογήθηκε αντίστοιχα με τα ακόλουθα αντιφατικά σχόλια: « δεν τηρεί τις προθεσμίες που προβλέπονται για την εκτέλεση των εργασιών »· « άνισες προσπάθειες καταβληθείσες σε διάφορες εργασίες »· « έλλειψη ευελιξίας στην εργασία ».

- 46 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο τονίζει ότι η επιτροπή ίσης εκπροσώπησης για τις εκθέσεις βαθμολογίας, αφού παρατήρησε ότι δεν συνέτρεχε λόγος να τροποποιηθούν οι βαθμοί που περιείχε ο αναλυτικός πίνακας, ενόψει ιδίως της εφάπαξ πριμοδοτήσεως με πέντε βαθμούς εν είδει τενικού συμψηφισμού, έκρινε με τη γνωμοδότησή της ότι μια βελτίωση των σχολίων, τόσο των αναλυτικών όσο και των γενικών, « θα μπορούσε να εναρμονίσει καλύτερα τις γραπτές κρίσεις με τον πίνακα των δοθέντων βαθμών ». Όμως, μετά τη γνωμοδότηση αυτή, ο δευτεροβάθμιος βαθμολογητής να μεν επιβεβαίωσε τις αναλυτικές κρίσεις και τροποποίησε αισθητά τη διατύπωση της γενικής αξιολογήσεως, περιορίστηκε όμως στην τροποποίηση ορισμένων σχολίων που συνόδευαν τις αναλυτικές κρίσεις, χωρίς να επιφέρει πιο ουσιαστικές τροποποιήσεις, όπως επιθυμούσε η επιτροπή ίσης εκπροσώπησης.
- 47 Ενόψει όλων αυτών των στοιχείων, η προσβαλλομένη έκθεση βαθμολογίας πάσχει σοβαρή και πρόδηλη ανακολουθία αιτιολογήσεως, κατά το μέτρο που εννέα από τα δέκα σχόλια που διατυπώνονται στον αναλυτικό πίνακα τελούν σε πλήρη αντίφαση με τις κρίσεις που θέλουν, καταρχήν, να αιτιολογήσουν. Δικαίως επομένως ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι βρίσκεται σε αδυναμία να ελέγξει την ορθότητα της εκθέσεως βαθμολογίας του. Υπό τις ίδιες περιστάσεις, ο κοινοτικός δικαστής βρίσκεται σε αδυναμία να ελέγξει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης πράξεως.
- 48 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να κριθεί βάσιμος.

- 49 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος περί ακυρώσεως της εκθέσεως βαθμολογίας του.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 50 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εφόσον το καθού ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της 27ης Ιουλίου 1990 περί καταρτίσεως της εκθέσεως βαθμολογίας του προσφεύγοντος για την περίοδο αναφοράς 1988-1989.
- 2) Καταδικάζει το Ελεγκτικό Συνέδριο στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Vesterdorf

Saggio

Biancarelli

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Οκτωβρίου 1992.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf